

EN PROFUNDITAT

1. La tercera edició de Rural Experimenta va començar amb la visita a Vilafranca. Imatge: Àngel Portolés.

UNA MIRADA AL TALLER RURAL EXPERIMENTA 3 DES DE LA MEDIACIÓ

VICENT QUEROL, vquerol@uji.es
ANABEL EJARQUE, anabelejarque@gmail.com
ÀNGEL PORTOLÉS, aportole@uji.es

Rural Experimenta és una iniciativa en col·laboració entre el Ministeri de Cultura i Esport i Medialab Prado i consisteix en un taller per al disseny col·laboratiu de projectes d'experimentació i innovació en el medi rural.

Rural Experimenta recull l'essència dels laboratoris ciutadans de Medialab Prado i trasllada el focus al medi rural com a espai d'intercanvi i de creació compartida basada en la col·laboració i l'aprenentatge mutu. En la seua tercera edició, a les dos institucions organitzadores es van sumar, en la coordinació del taller, el Programa d'Extensió Universitària - PEU de la Universitat Jaume I juntament amb la Diputació de Castelló i la Fundació Carulla - Museu de la Vida Rural. Les seus que van allotjar el taller van ser Vilafranca (seu principal) i l'Espluga de Francolí (seu ampliada). L'experiència, connexions i coneixements del territori de l'equip de mediació compost per Vicent Querol i Anabel Ejarque van ser claus per connectar les persones que van constituir la comunitat Rural Experimenta 3.

I. Rural Experimenta (Programa Cultura i Ruralidades)

“El repte de Rural Experimenta és seguir construint una comunitat d’experimentació i aprenentatge al voltant d’allò rural que es va iniciar a La Ponte i ha continuat de forma excel·lent a La Ortiga”¹.

Rural Experimenta és una col·laboració entre el Ministeri de Cultura i Esports i Medialab Prado que compta, en cadascuna de les seues tres edicions realitzades fins a la data, amb el suport i coordinació temporal d’institucions i projectes vinculats amb el territori que allotja el taller.

La primera edició de Rural Experimenta va tenir lloc el 2019 a Villanueva de Santo Adrianu (Astúries) amb el suport de LaPonte - Eco-museu. En 2020, la segona edició es va traslladar a la Vall de Campoo (Cantàbria) i va comptar amb la col·laboració del govern autonòmic i el suport i coordinació de l’associació “La Ortiga Col·lectiva”. En aquesta edició, la situació de pandèmia com a conseqüència de la COVID-19 va fer que es plantegés un model virtual de treball de prototipatge.

En 2021, Rural Experimenta es va desplaçar a l’est peninsular i es va situar en dues localitzacions: Vilafranca com a seu principal (Castelló) i l’Espluga de Francolí com a seu ampliada (Tarragona). En aquesta tercera edició, el Programa d’Extensió Universitària - PEU de la Universitat Jaume I i la Fundació Carulla - Museu de la Vida Rural van assumir el repte de participar en la coordinació d’aquest procés juntament amb les institucions organitzadores principals i la col·laboració de l’Ajuntament de Vilafranca, la Diputació de Castelló i la Generalitat Valenciana.

Vilafranca, situada a la comarca dels Ports, a l’interior de Castelló i limitant amb Terol, compta amb un paisatge humanitzat caracteritzat per les construccions de pedra en sec, la tècnica és Patrimoni de la Humanitat. Vilafranca és un espai de trobada de frontera, amb una especial connexió a l’àmbit tècnic, associatiu i cultural amb la resta de la comarca i província. A més a més, ha estat Capital Cultural Valenciana durant 2019-2020. Per la seua banda, l’Espluga de Francolí està

1. García, M. (2021). “Infraestructuras que permiten la experimentación y la colaboración local y la cooperación a distancia” en *La Ortiga, revista de arte, literatura y pensamiento* nº132 coord. per Montesino, M., de la Iglesia, T. i Incera, M.. Edita Asociación Cultural LA ORTIGA. p.18 <https://laortigacolectiva.net/wp-content/uploads/2021/03/revista-la-ortiga-132-medialab-prado-infraestructuras-experimentacion-colaboracion-rural-experimenta.pdf>

situada a la comarca de la Conca de Barberà, una comarca de l'interior de Tarragona exemple de mosaic mediterrani de cultiu del cereal, l'oli i el vi, de gran riquesa paisatgística i cultural que perd pes demogràfic i busca en la innovació en clau de sostenibilitat seu eix de futur. El Museu de la Vida Rural és un eix territorial sobre el qual pivota aquesta innovació pensada en clau de dinamització i desenvolupament.

Els principals reptes que es van plantejar en aquesta tercera edició de Rural Experimenta van ser la importància d'establir un bon sistema de comunicació interna entre les diferents institucions implicades i les persones que representen a cadascuna d'elles, la determinació dels rols i competències de cadascuna de les parts, la implicació dels col·lectius locals de les dues seus (Vilafranca i l'Espluga de Francolí i els seus territoris de referència), la documentació del procés, el model de taller a causa de les possibles restriccions d'espai, horaris, distàncies... a conseqüència de la COVID-19 i la continuïtat de l'acompanyament a mitjà i llarg termini de les idees seleccionades per ser prototipades en grup durant el taller².

2. Els laboratoris ciutadans

Rural Experimenta proposa "habilitar un laboratori d'experimentació i innovació ciutadana amb l'objectiu d'explorar maneres en què des de

- Declaracions d'algunes de les persones que han participat en l'impuls de la tercera edició de Rural Experimenta: Benito Burgos (Cultura i Ciutadania) i Patricia Domínguez (Medialab Prado) via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1407373054876000261> Ángel Portolés (PEU UJI) i Gemma Carbó (Museu de la Vida Rural) via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1407607729515122689>

2. La inauguració institucional de Rural Experimenta va estar emmarcada en la instal·lació de José Antonio Portillo "Biblioteca de cordes i nus".
Imatge: Àngel Portolés.

3. La base del treball de prototipat de les sis idees seleccionades es va situar a la biblioteca de Vilafranca. Grup "Espai Jove 3.0."
Imatge: Àngel Portolés.

la cultura es pot potenciar la innovació social i econòmica a les zones rurals, així com promoure la col·laboració entre les diferents regions”³.

En paraules de Ramón del Castillo, mentor de la segona edició de Rural Experimenta, els laboratoris ciutadans “són petits models de convivència, ells mateixos són prototips de formes de vida, però justament perquè requereixen instruments i arts per a la negociació, el conflicte i la gestió de la diferència”⁴. Un espai en el qual “es barregen nivells diferents d’acció, i diferents interessos, i diferents experiències, i cal trobar una manera de fer funcionar tot en poc temps”⁵.

Per la seua banda, Eva Martínez, mediatra en la segona edició de Rural Experimenta, apunta el compromís que els laboratoris ciutadans en l’àmbit rural haurien d’assumir més enllà de la cooperació i desenvolupament de projectes i de la creació de comunitats d’aprenentatge. Martínez es refereix al “llenguatge del rural”, l’escolta atenta i la creació de “llaços reals entre l’urbà i el rural, escoltar les veus que van desapareixent i sentir-se profundament interpel·lats per elles”. En definitiva, “ser reflex de les comunitats rurals que acompanyen”⁶.

Benito Burgos i Rafael Sanz, coordinadors del programa Cultura i Ciutadania del Ministeri de Cultura i Esport, assenyalen tres elements claus en el disseny de Rural Experimenta com a laboratori d’innovació social en el medi rural: la mediació, l’obertura i les cures.

Pel que fa a la mediació, la importància de comptar amb agents del territori que situen i posen en context el projecte “recollint les particularitats i adaptant-se als temps que regeixen el territori, activant el teixit local,

3. Rural Experimenta 3: <https://culturayciudadania.culturaydeporte.gob.es/cultura-medio-rural/rural-experimenta-3.html>
4. Del Castillo, R. (2021). “(Re) inventar lo rural” en *La Ortiga, revista de arte, literatura y pensamiento* n°132 coord. per Montesino, M., de la Iglesia, T. i Incera, M.. Edita Asociación Cultural LA ORTIGA. p.27 <https://laortigacolectiva.net/wp-content/uploads/2021/03/revista-la-ortiga-132-reinventar-lo-rural-mentor-ia-rural-experimenta.pdf>
5. Ibídem.
6. Martínez, E. (2021). “Desmemoria rural” en *La Ortiga, revista de arte, literatura y pensamiento* n°132 coord. per Montesino, M., de la Iglesia, T. i Incera, M.. Edita Asociación Cultural LA ORTIGA. p.31 <https://laortigacolectiva.net/wp-content/uploads/2021/03/revista-la-ortiga-132-desmemoria-rural-mentor-ia-rural-experimenta.pdf>

establint fluxos d'anada i tornada amb el mateix i propiciant connexions i encreuament amb agents i iniciatives ja existents i/o per sorgir⁷⁷.

L'apertura com a clau ha d'anar més enllà del mateix disseny i participar en la consideració de les temàtiques abordades, els perfils implicats i la diversitat i complementarietat de sabers convocats. Des d'aquesta apertura es fomentarà l'experimentació, encoratjant l'aparició de processos "que mantinguen la porta oberta a connexions inesperades, a l'especulatiu, i possiblement també, en algun cas, a allò imprecís o allò inacabat"⁸.

7. Burgos, B. i Sanz, R. (2021). "Cultura y Ruralidades" en *La Ortiga, revista de arte, literatura y pensamiento* nº132 coord. per Montesino, M., de la Iglesia, T. i Ince-
ra, M.. Edita Asociación Cultural LA ORTIGA. p.10 <https://laortigacolectiva.net/wp-content/uploads/2021/03/revista-la-ortiga-132-cultura-y-ciudadania-cultura-ruralidades-rural-experimenta.pdf>
8. Ibídem.

4. La mediació i mentoria acompanya els grups en el desenvolupament i ampliació dels marges i costures de les idees. Dinàmica amb el grup "APP de gestió de l'aigua". Imatge: Àngel Portolés.

5. Reunió de treball del grup "Mi cole rural". Imatge: Àngel Portolés.

Les cures es conceben des d'aquesta òptica de taller col·laboratiu ciutadà com un element integral que està present i intervé en tot el procés (abans, durant, posteriorment) perquè els laboratoris siguin "espais de convivència hospitalaris, inclusivament, amables, afavorint així la creació de llaços entre tots els participants". Aquest caràcter transversal de les cures estarà molt present a l'hora d'acompanyar els processos que s'hagen generat al taller: reprendre i reforçar les complicitats creades, "alimentar" les xarxes de col·laboració, impulsar els possibles nivells i formes de materialització dels projectes⁹.

Per a Marcos García, director de Medialab Prado entre 2014 i 2021, els laboratoris ciutadans "ofereixen llocs per col·laborar, experimentar i crear de manera col·lectiva projectes que busquen millorar la vida en comú"¹⁰. Parteixen de la necessitat d'experimentar i provar en espais on l'error és possible. En paral·lel al mateix procés, dona lloc a una "comunitat de pràctica i aprenentatge formada per gent de diferents perfils que no es coneixien prèviament", contribuint a la millora de la cohesió social¹¹.

3. Les convocatòries de Rural Experimenta 3

Rural Experimenta va comptar amb dues convocatòries obertes: la convocatòria d'idees i la convocatòria de col·laboradors i col·laboradores¹².

L'objecte de la convocatòria d'idees va ser la selecció d'un màxim de 6 projectes per al seu disseny col·laboratiu. Els projectes seleccionats es van dissenyar i prototipar en comú amb un grup de col·laboradors/es (seleccionats en la convocatòria de col·laboració) que van participar en el desenvolupament de les propostes, a més comptant amb l'ajuda d'assessoria i assistència dels equips de mentoria —encarregats d'as-

9. Ibídem.

10. García, M. (2021). "Infraestructuras que permiten la experimentación y la colaboración local y la cooperación a distancia" en *La Ortiga, revista de arte, literatura y pensamiento* n°132 coord. per Montesino, M., de la Iglesia, T. i Incera, M.. Edita Asociación Cultural LA ORTIGA. p.16 <https://laortigacolectiva.net/wp-content/uploads/2021/03/revista-la-ortiga-132-medialab-prado-infraestructuras-experimentacion-colaboracion-rural-experimenta.pdf>

11. Ibídem.

12. Enllaç al document de la convocatòria de projectes Rural Experimenta 3: <https://culturayciudadania.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:cda32145-2505-4b65-b7d1-6b-f81b7f3071/rural-experimenta-3--convocatoria-proyectos-.pdf> Enllaç a la convocatòria de col·laboració: <https://www.medialab-prado.es/convocatorias/rural-experimenta-iii-convocatoria-colaboracion>

sensorar, donar suport i fer el seguiment dels projectes- i mediació— ocupats de connectar els projectes amb el territori i les seues comunitats.

Les convocatòries es van dirigir a projectes i persones procedents d'àmbits culturals diversos. Pel que fa a les característiques dels projectes, es van buscar projectes oberts, col·laboratius i de creació i cura de nous béns comuns.

Les temàtiques principals de Rural Experimenta 3 van ser la cultura, la creació contemporània i la ciència rural enfront de la crisi climàtica i ecològica, l'economia verda i l'economia circular, els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), l'educació i la cultura per a la sostenibilitat, el repte demogràfic i la joventut, el patrimoni material i immaterial, els béns i arxius del comú i la vida post-COVID-19.

La valoració dels projectes va ser realitzada per un comitè compost per una representació de les entitats organitzadores. Els criteris de valoració van ser la claredat i precisió dels objectius, l'adequació als objectius de la convocatòria, l'interés i impacte del projecte, l'originalitat i grau d'innovació de la proposta, la viabilitat tècnica i claredat, la concurrència de diversos camps de coneixement i obertura a la col·laboració, la utilització d'eines de codi obert i de llicències que faciliten el lliure accés als processos i els resultats, l'interés educatiu, els beneficis per a la comunitat, la diversitat d'aproximacions i procedències, i la seua integració en el conjunt de les propostes a seleccionar i la capacitat de reproductibilitat i adaptació.

Amb el propòsit de poder conèixer i valorar millor les propostes presentades a la convocatòria, el comitè de selecció va realitzar una primera preselecció de 15 projectes. La selecció dels 6 projectes finals va ser rea-

6. Les presentacions diàries dels avanços dels grups van ser peça fonamental per compartir i fer possible la capillaritat entre prototips en disseny. Grup "El centre I + D rural com a espai catalitzador d'innovacions en el sistema alimentari local per al desenvolupament territorial sostenible". Imatge: Àngel Portolés.

7. "El carrer de les pors" a càrrec del "Grup d'animació La Xalera" de Vilafranca. Imatge: Àngel Portolés.

litzada mitjançant una ronda de videoentrevistes amb els seus promotors. Els sis projectes seleccionats per a la tercera edició de Rural Experimenta van ser:¹³

Espai Jove 3.0. Promotora: Ana Belén Agustí Sánchez¹⁴

Aquest projecte pretén la creació d'un espai socioeducatiu híbrid, amb sessions presencials i secundat per un entorn virtual que permet connectar els joves i les educadores més enllà de l'aula i que pugui ser reproduït territorialment. Es basa en l'experiència de PenyaLab a l'Espai Jove de Vistabella del Maestrat, on es duen a terme activitats tecnològiques amb intencionalitat educativa a través d'una metodologia activa col·laborativa. Un espai de dinamització i formació per a joves que busca donar resposta a alguns dels problemes que afecten el despoblament que pateix la Mancomunitat de Penyagolosa, a més d'oferir oportunitats educatives allà on no hi ha cap recurs educatiu destinat a la joventut.

Mi cole rural. Promotor: Luis Martínez Martínez¹⁵

Aquest projecte té com a objectiu crear un programa de convivència i educació en l'àmbit rural, un programa integrat dins el curs lectiu en el qual els alumnes de diferents llocs puguin assistir a classe durant un temps determinat en una aula rural i experimentar el que és viure en un poble després de les classes. Prenent com a punt de partida l'experiència concreta de la vila de Guadalaviar, el projecte busca ampliar l'escala i el rang d'aplicació, estudiant la possibilitat de crear una plataforma o eina que congregue als pobles que vulguen ser amfitrions i a les famílies participants i atorgue una certificació, seguiment, assessoria, etc.

13. Informació obtinguda de la web de Cultura i Ciutadania (Ministeri de Cultura i Esports): <https://culturayciudadania.culturaydeporte.gob.es/cultura-medio-rural/rural-experimenta-3.html>
14. Vídeo de presentació del projecte "Espai Jove 3.0." via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1393250292381200386>
15. Vídeo de presentació del projecte "Mi cole rural" via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1393498911881445379>

Parabla! Promotora: Neus Lozano-Sanfèlix¹⁶

Wittgenstein deia que en els límits del nostre llenguatge es troben els límits del món. El projecte ‘Parabla!’ és un exercici d’imaginació que pretén repensar i construir, en comú, un nou imaginari entorn del rural. Es tracta d’un taller performatiu per a la construcció de paraules, de significats i significants, que ens permeten atendre tant les necessitats com els desitjos d’aquest territori tan complex de definir. Mentre l’urbà és un territori cada vegada més homogeni en el qual el llenguatge s’estandarditza i la llengua s’unifica, el rural es caracteritza per ser un escenari complex que atén les especificitats d’una naturalesa i geografia diverses que fan mosca en la forma d’expressar-se a través del llenguatge dels seus habitants. L’objectiu serà la reflexió sobre aquesta realitat i la construcció d’un primer prototip de glossari de possibles de paraules-conceptes al voltant del rural i el no-rural.

Rurals / Som Xipella. Promotora: Silvia Iturria March¹⁷

Aquest projecte pretén obrir a la participació, redimensionar i transformar la iniciativa Rurals / Som Xipella, que ja s’està desenvolupant en la localitat de Solivella (Tarragona), i que té com a objectiu la visibi-

16. Vídeo de presentació “Parabla!” via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1392587104325079044>
17. Vídeo de presentació del projecte “Rurals / Som Xipella” via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1393503795552952320>

8. “Gallo Rojo Gallo Negro” a càrrec del “Grup d’animació La Xalera” de Vilafranca. Imatge: Àngel Portolés.

lització de la dona del món rural a través de la costura, així com la recuperació del llenguatge en desús i en procés de desaparició (en aquest cas el subdialecte del Xipella), i les expressions populars associades les tasques de camp i a la mateixa tècnica de costura.

El centre I+D rural com a espai catalitzador d'innovacions en el sistema alimentari local per al desenvolupament territorial sostenible. Promotora: Clara Pallarés Ciurana¹⁸

El desenvolupament d'un territori per mitjà de la gastronomia només pot generar-se trobant la confluència entre la comunitat, la sostenibilitat i el coneixement. El propòsit d'aquest projecte és impulsar una xarxa d'actors amb el centre I+D rural com a espai catalitzador d'innovacions en el sistema alimentari local, amb processos participatius per al desenvolupament de projectes d'investigació gastronòmica alineats amb els ODS. El projecte parteix d'un espai ja existent: Can Felicià, una casa de turisme rural sostenible a Beuda, comarca de la Garrotxa (Girona), i a partir d'aquí busca articular un centre I+D rural com a espai d'educació, experimentació, formació, valorització de la producció local i desenvolupament de nous productes i iniciatives orientats a reduir el malbaratament alimentari.

18. Vídeo de presentació del projecte "El centre I + D rural com a espai catalitzador d'innovacions en el sistema alimentari local per al desenvolupament territorial sostenible" via @cultuciudadania: <https://twitter.com/i/status/1392222920072699914>

9. Una de les dinàmiques va consistir en la reflexió del que significa la ruralitat per nosaltres. L'aportació de Luis Martínez va ser aquesta escultura realitzada pel seu avi. Imatge Àngel Portolés.

APP de gestió de l'Aigua. Promotor: Toni Collado Izquierdo¹⁹

En el futur, a les zones rurals serà necessari trobar solucions d'aprofitament de les pluges i de rehidratació de terra i de les bosses d'aigua al subsol, a més de l'estudi dels processos de reutilització o d'administració de l'aigua destinada a l'agricultura i ramaderia. Aquest projecte busca crear una APP d'informació i gestió dels recursos hídrics al territori rural, el pilot tindria lloc al terme municipal de Vilafranca, però la utilització posterior és aplicable a qualsevol altre municipi o territori. Es farà un treball de camp amb els veïns de Vilafranca per al registre de l'estat dels recursos hídrics relacionats amb la utilització de l'aigua, visualitzant i georeferenciant aquestes dades per tipologies: aljubs, pous, séquies, basses, abeuradors, corrents, torrents, barrancs, etc. i complementant-se amb fitxers podcast que recullen història oral d'aquests recursos, usos, costums, etc.

4. Una mirada RE3 des de la mediació

En paraules de García, “la mediació són totes les pràctiques d'hospitalitat que permeten que ningú se senta fora de lloc per presentar una idea o per col·laborar en algun dels projectes seleccionats. Difonen les convocatòries i tracten de fer-les accessibles a qualsevol”²⁰.

19. Vídeo de presentació del projecte “APP de gestió de l'aigua” via @cultuciudadania <https://twitter.com/i/status/1392957421891592192>
20. García, M. (2021). “Infraestructuras que permiten la experimentación y la colaboración local y la cooperación a distancia” en *La Ortiga, revista de arte, literatura y pensamiento* n°132 coord. per Montesino, M., de la Iglesia, T. i Incera, M.. Edita Asociación Cultural LA ORTIGA. p.18 <https://laortigacolectiva.net/wp-content/uploads/2021/03/revista-la-ortiga-132-medialab-prado-infraestructuras-experimentacion-colaboracion-rural-experimenta.pdf>

10. La presentació dels prototipus va ser a la plaça de l'església. Grup “APP de gestió de l'aigua”. Imatge Ángel Portolés.

Els treballs de mediació a l'esdeveniment de Rural Experimenta 3 constitueixen un posicionament privilegiat per conèixer i aprendre amb la riquesa d'idees mobilitzada, alhora que una càrrega de responsabilitat sobre el procés de prototipat de projectes.

Per començar, la relació amb els potencials del territori esdevenia un dels eixos centrals de la tasca de mediació. O, de forma més concreta, calia preguntar-se amb quines persones, institucions, grups d'interès es podien relacionar les diverses propostes en cadascuna de les fases per les quals travessa el prototipatge. De quina manera podia ser factible o adaptable cada proposta als territoris de Vilafranca o de l'Espluga de Francolí?

La mirada sobre els objectes dels grups

D'una banda, tenim un ventall de projectes per acompanyar. Aquesta visió sobre les línies particulars obliga a un acompanyament *ad hoc*, a un esforç continuat d'adaptació individualitzat. És així que l'objecte de treball de cada proposta implica ja d'entrada major o menor grau d'aprofundiment però també una varietat de graus de tancament del projecte amb només 5 dies de termini per presentar el prototipat. Ser-ne conscients del punt de partida és important per tal de cercar els horitzons possibles, tot i que sempre oberts a un laboratori ciutadà d'aquesta naturalesa.

D'altra banda, la visió del conjunt de propostes comprén la capacitat de connexions i retroalimentacions entre projectes. Si bé no serien, en moltes ocasions, d'una forma directa; sí que fan saltar connexions a la mediació sobre possibilitats diverses. O, dit d'altra manera, fórmules o solucions emprades per un equip de treball poden servir d'inspiració

11. ressençió del grup "Parabla!". Imatge Àngel Portolés.

a altres grups. La mediació obliga, doncs, a una observació altament engrescadora sobre la creació compartida en un vessant de transvasament d'idees i solucions entre grups, sempre en una apertura constant i amb voluntat de compartir tant avanços com *culs-de-sac* que cal fugir o tenir en compte.

La cura dels membres dels equips

Tal com es mostrava a les descripcions del model de laboratori ciutadà, una constant significativa en el treball del RE3 ha estat la cura sobre un procés d'enriquiment individual, compartit, democràtic i horitzontal dels equips. No podem deixar de banda que gran part de les persones que han acudit com a promotors/es o col·laboradors/es són en si mateixa capaces de generar propostes i d'encapçalar lideratges. Les tasques de dinamització del procés amb el guiatge de l'equip de tutorització han estat una component vital de l'èxit i singularitat d'aquesta iniciativa. En conseqüència, l'escolta activa i continuada al que ocorre als grups conté un seguit d'accions i decisions que poden ser crucials per al desenvolupament dels projectes i el benestar de cada grup. I això amb un grau de sensibilitat conduït amb equilibri i amb determinació per l'equip de tutors/es. El fruit extret de les formes de cura d'equips i persones sota el model emprat a Vilafranca i l'Espluga suposa, a més a més, una garantia en la continuïtat de la interacció dels equips una volta conclòs l'esdeveniment. Les energies mobilitzades amb una setmana d'alta intensitat creativa han de poder ser canalitzades en el temps i la salubritat de les relacions ara encetades i establertes són una de les claus de volta per al seu manteniment posterior.

12. Presentació de "Rurals / Som Xipella". Imatge Àngel Portolés.

De la incertesa a la concreció del prototip

La posició de privilegi, que indicàvem més amunt, en el desenvolupament dels projectes permet observar les sendes de treball dels equips, l'encaix d'idees i també de personalitats, però sobretot les tasques del camí cap a un prototipat.

Durant els dies de celebració de RE3 el grau de concreció o la idea a desenvolupar junt amb les formes de treball de cada individu i la seua relació amb el grup, entre d'altres, eren factors que s'anaven imbricant sobre un horitzó difús a vegades, més clar en altres però sempre incert.

Les mediacions amb les persones i recursos de l'espai on s'ha celebrat RE3 havien de permetre nous coneixements sobre la idea primigènia i la seua concreció al territori, tant des de la connexió amb sabers populars com amb aquells més especialitzats. Aquesta retroalimentació

13. Els vincles dels prototipus amb el territori es materialitzen en creacions úniques. "Rurals / Som Xipella". Imatge Àngel Portolés.

continuada, anava incloent nous ingredients, generava debats i contradiccions abans inexplorades i posava a cada grup al davant múltiples reptes.

Alguns equips havien trobat ben prompte el camí, però els matisos o les formes de treball grupal els feien reflexionar de nou sobre el seu procés. I d'altres feien eclosió als darrers moments, en el moment de maduració necessari perquè el prototipat prengués la forma oportuna.

Tot plegat, la sensació des de la mediació resulta màgica. En un sentit de la màgia on esdevé la confluència del saber fer des del *lab* del model MediaLab Prado, de la selecció de projectes ja incorporada, de les energies individuals i col·lectives engegades i, per sota, una organització i acolliment acurats.

Mediar en aquest procés ha estat un goig i pensar la mediació, a través d'aquest text, una recuperació i anàlisi que permet recollir nous aspectes potser abans no detectats pels qui escrivim. En definitiva, un aprenentatge impactant fet de forma col·laborativa i amb la intenció de fomentar cultura i desenvolupament al territori.

La relació amb el territori

Darrerament, un dels objectius de RE3 és la visibilització dels espais rurals com a escenaris d'avantguarda sobre els quals es poden bastir i també desenvolupar propostes altament innovadores. Aquesta visió del rural es recull clarament amb la figura de la mediació. No debades, les persones mediadores tenen un vincle estret amb el territori escollit per celebrar RE3. Aquestes mirades transversals i amb certa exhaustivitat d'allò que és el territori i quins són els seus agents havia de

14. Ronda d'aportacions personals al concepte i idea d'allò que ens enem com a rural. Imatge Àngel Portolés.

connectar-se durant els dies de celebració. Aquesta tasca continuada era, alhora, compartida amb les persones de l'organització local en un treball col·lectiu amb el qual es van traçar connexions diverses entre prototipats en procés i persones del territori. A més a més, donada la més que probable interacció efímera entre projectes i habitants, calia vetllar per uns mínims de devolució. Aquestes devolucions es van fer, en primer lloc, durant els moments d'interacció i requeriment d'informació per part dels grups. És així que la posada en valor de la paraula, dels sabers, de les memòries o dels espais ja suposà una devolució. No obstant això, en segon lloc, els mateixos treballs de prototipat emfatitzaven, durant l'elaboració o en la seua presentació final, una fixació del valor de les interaccions realitzades i de la seua aportació sobre el producte final. Però també, en tercer lloc, van quedar contactes per mantenir informades les persones sobre l'evolució dels projectes o per seguir amb intercanvis de coneixements o interessos compartits entre persones de Vilafranca i l'Espluga i les persones participants al RE3.

En altre ordre de coses, el pas de RE3 per un municipi genera una visió complexa i deixa una empremta paradoxal. No resulta fàcil comunicar el sentit de RE3 a mitjans no especialitzats i a la població general. No obstant això, l'impacte que genera ser escollit per una institució estatal com Ministeri de Cultura conté un simbolisme positiu que queda en el territori. D'altra banda, la cura en la relació des de totes les bandes implicades en l'organització de l'esdeveniment fructifica en una imatge de bon treball de cooperació entre organitzacions.

Finalment, el territori ha estat testimoni de l'obertura d'un grapat d'iniciatives susceptibles de ser desenvolupades allí mateixa. Aquest és un element a subratllar: la construcció de l'espai rural com un lloc on es desenvolupen artefactes i propostes culturals de primer nivell. I també així queda la paradoxa, amb una llavor de prototipat, en un embrió que hom espera que pugui créixer i desenvolupar-se, de forma generosa, a Vilafranca, a l'Espluga o a tants d'altres espais rurals capacitats per a la innovació i la cultura.²¹

21. Vídeo Rural Experimenta 3 amb aportacions de les institucions representades i promotores dels projectes de prototipat via Ministeri de Cultura i Esports (Canal Youtube): <https://youtu.be/5N3NWWzJWRk>